

Г.Сұлтанов атындағы Павлодар облыстық ауруханасының қызметкерлеріне арналған еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық

Қызметкерлердің негізгі құқықтары мен міндеттері

Қызметкерлердің құқығы бар:

- еңбекті ұйымдастыру мен қауіпсіздіктің мемлекеттік стандарттарында және ұжымдық шартта көзделген шарттарға сәйкес келетін жұмыс орны;
- біліктілігіне, жұмыстың күрделілігіне және орындалған жұмыстың саны мен сапасына сәйкес жалақыны уақытылы және толық төлеу;
- қалыпты жұмыс уақытын, жекелеген кәсіптер мен қызметкерлер санаттары үшін қысқартылған жұмыс уақытын, апта сайынғы демалыс күндерін, жұмыс істемейтін мереке күндерін, жыл сайынғы ақылы еңбек демалыстарын белгілеу арқылы қамтамасыз етілетін демалыс;
- жұмыс орнындағы еңбек жағдайлары және еңбекті қорғау талаптары, оның ішінде еңбек жағдайларын арнайы бағалау бойынша заңнамада берілген құқықтарды жүзеге асыру туралы толық, сенімді ақпаратқа;
- Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінде және өзге де заңдарында белгіленген тәртіппен еңбек міндеттерін орындауға байланысты келтірілген зиянды өтеуге және моральдық зиянды өтеуге;
- кадрларды даярлауға және үздіксіз кәсіптік білім беруге;
- Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда міндетті әлеуметтік сақтандыру.

Қызметкер мыналарға міндетті:

- еңбек шартында жүктелген еңбек міндеттерін адал орындауға;
- ішкі еңбек тәртібін сақтау;
- еңбек тәртібін сақтау;
- белгіленген еңбек нормаларын сақтауға;
- еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптарын сақтау;
- жұмыс берушінің мүлкіне (оның ішінде жұмыс берушінің меншігіндегі үшінші тұлғалардың мүлкіне, егер жұмыс беруші осы мүліктің сақталуына жауапты болса) және басқа қызметкерлерге қамқорлық жасауға;
- жеке және ұжымдық қорғаныс құралдарын дұрыс пайдалану;
- қауіпсіз еңбек тәсілдері мен әдістеріне, өндірісте жарақат алғандарға алғашқы медициналық көмек көрсетуге, еңбекті қорғау бойынша нұсқаулықтардан өтуге, өндірісте оқытудан және еңбек қауіпсіздігі талаптарын білуді тексеруден өтуге;
- адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін кез келген жағдай, өндірісте болған әрбір жазатайым оқиға туралы немесе олардың денсаулығының нашарлауы, оның ішінде жедел кәсіптік ауру (улану) белгілерінің пайда болуы туралы өзінің тікелей немесе жоғары тұрған басшысына дереу хабарлауға;
- Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінде және өзге де заңдарда көзделген жағдайларда жұмыс берушінің нұсқауы бойынша міндетті алдын ала (жұмысқа

қабылдау кезінде) және мерзімдік (еңбек қызметі кезінде) медициналық тексеріп-қараудан, басқа да міндетті медициналық тексеріп-қараудан өтуге, сондай-ақ жұмыс берушінің нұсқауы бойынша жоспардан тыс медициналық тексеруден өтуге.

Тәртіптік жазалар

Тәртіптік қылық жасағаны үшін, яғни қызметкердің өз кінәсі бойынша өзіне жүктелген еңбек міндеттерін орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін жұмыс беруші келесі тәртіптік жазаларды қолдануға құқылы:

- ескерту;
- сөгіс;
- қатаң сөгіс;
- тиісті себептер бойынша жұмыстан босату.

Қызметкердің түсініктеме беруден бас тартуы тәртіптік жаза қолдануды жоққа шығармайды.

Тәртіптік жаза қызметкердің ауырған немесе демалыста болған кез келген уақытын қоспағанда, құқық бұзушылық анықталған күннен бастап бір айдан кешіктірмей қолданылады.

Тәртіптік жазаны құқық бұзушылық жасалған күннен бастап алты айдан кешіктірмей қолдануға болмайды.

Әрбір тәртіптік теріс қылық үшін бір ғана тәртіптік жаза қолданылуы мүмкін.

Жұмыс берушінің тәртіптік жаза қолдану туралы бұйрығы ол шығарылған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде қызметкерге қол қою арқылы жеткізілуі тиіс. Егер қызметкер аталған бұйрыққа қол қояудан бас тартса, тиісті хаттама жасалады.

Ішкі еңбек тәртібі

Жұмыс кестесі ішкі еңбек тәртібі ережелерімен белгіленеді. Ішкі еңбек тәртібін жергілікті нормативтік құқықтық актілерді қабылдау үшін Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінде белгіленген тәртіппен жұмыс беруші бекітеді.

Ішкі еңбек тәртібі қызметкерлерде еңбекке деген адалдықты қалыптастыруға, еңбек тәртібін нығайтуға, еңбекті ұйымдастыруды жақсартуға, жұмыс уақытын ұтымды пайдалануға, сапалы жұмыс жасауға, еңбек өнімділігі мен өндіріс тиімділігін арттыруға бағытталған.

Қызметкерлерге алкогольді, есірткілік заттарды, психотроптық заттарды немесе басқа да улы заттарды (немесе оларға теңестірілген заттарды) масаң күйде жұмыс істеуге, оның ішінде жұмыс күні ішінде алкогольді, есірткілік заттарды немесе басқа да улы заттарды (немесе олардың баламаларын) тудыратын заттарды тұтынған жағдайларда жұмыс істеуге тыйым салынады.

Жұмыс уақыты және демалыс уақыты

Заңды түрде қысқартылған жұмыс уақытына құқығы барларды қоспағанда, негізгі жұмыс орны бойынша толық жұмыс күнімен жұмыс істейтін қызметкерлердің жұмыс аптасы 40 сағатты құрайды.

Нақты міндеттер мен функцияларды негізге ала отырып, жекелеген бөлімшелерге, лауазымы (кәсібі, мамандығы) бойынша қызметкерлер тобына және жеке қызметкерлерге әртүрлі жұмыс кестелері (әр түрлі жұмыс апталары, әртүрлі жұмыс күндері, әр түрлі басталу және аяқталу уақыттары, әртүрлі үзіліс уақыты (соның ішінде түнгі жұмыс)) тағайындалуы мүмкін.

Жұмыс уақытынан тыс жұмысқа қызметкердің жазбаша келісімімен ғана рұқсат етіледі, мына жағдайларды қоспағанда:

1) елдің қорғанысы үшін қажетті жұмыстар кезінде, сондай-ақ төтенше жағдайлардың, дүлей зілзалалардың, өндірістік авариялардың алдын алу немесе олардың зардаптарын дереу жою үшін;

2) сумен, газбен, жылумен, электрмен және тіршілікті қамтамасыз етудің басқа да жүйелерінің қалыпты жұмысын бұзатын басқа да жағдайларды шешуге;

3) ауыстырылатын қызметкер келмеген жағдайда, егер жұмыс үзіліс жасауға мүмкіндік бермесе, оны басқа қызметкермен ауыстыру бойынша дереу шаралар қолдана отырып, жұмысты жалғастыруға;

4) денсаулығын жоғалту немесе өлу қаупі төнген азаматтарға шұғыл және шұғыл көмек көрсетуге міндетті.

Келесі қызметкерлерге артық жұмыс істеуге рұқсат етілмейді:

1) жұмыс берушіге жүктілік туралы куәлікті ұсынған жүкті әйелдер;

2) он сегіз жасқа толмаған адамдар;

3) мүгедектер.

Үстеме жұмыс әрбір қызметкер үшін тәулігіне екі сағаттан, ал ауыр жұмыстарда немесе зиянды және (немесе) қауіпті жағдайлардағы жұмыстарда бір сағаттан аспауға тиіс.

Үстеме жұмыстың жалпы ұзақтығы-айына он екі сағаттан және жылына бір жүз жиырма сағаттан аспауға тиіс.

Үстеме жұмыстың шекті мөлшерінің шегі келесі жағдайларда жұмысқа қолданылмайды:

1) елдің қорғанысы үшін қажетті жұмыстар кезінде, сондай-ақ төтенше жағдайлардың, дүлей зілзалалардың, өндірістік авариялардың алдын алу немесе олардың зардаптарын дереу жою үшін;

2) денсаулығын жоғалту немесе өлу қаупі төнген азаматтарға шұғыл және шұғыл көмек көрсетуге міндетті.

НЕГІЗГІ ҚАУІПТІ ЖӘНЕ ЗИЯНДЫ ӨНДІРІС ФАКТОРЛАРЫ

Адамдар еңбек қызметі кезінде қауіпті және зиянды өндірістік факторлардың әсеріне ұшырауы мүмкін.

Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар физикалық, химиялық, биологиялық, психофизиологиялық болып төрт топқа бөлінеді.

Қауіпті өндірістік фактор жарақатқа, жедел ауруға, денсаулығының кенеттен, қатты нашарлауына немесе өлімге әкелетін қоршаған орта немесе өндірістік процестің факторы болып табылады.

Негізгі қауіпті өндірістік факторлар:

- қозғалатын машиналар мен механизмдер;
- көтеру және тасымалдау құрылғылары және қозғалатын жүктер;
- өндірістік жабдықтың қорғалмаған жылжымалы бөліктері (жетек және беріліс механизмдері, кескіш аспаптар, айналмалы және қозғалатын құрылғылар және т.б.);
- дайындама мен құралдан ұшатын бөлшектер;
- жұмысшыға жанасу кезінде әсер ететін қатты заттардың бөліктерін бекітілген кесу, тесу, сүрту, жырту (мысалы, дайындаманың, құралдардың және жабдықтардың беттеріндегі өткір жиектер, саңылаулар және кедір-бұдырлар);
- жұмысшының биіктіктен (оның ішінде өзінің тұрған биіктігінен) құлауын тудыруы мүмкін жағдайларда ауырлық күшінің әсері;
- электр тогы;

- жабдық беттері мен дайындамалардың жоғары температурасы;
- жалпы немесе жергілікті тербеліс деңгейінің жоғарылауы;
- жоғары деңгейлер және басқа да қолайсыз шу сипаттамалары;
- ультрадыбыстық тербеліс деңгейінің жоғарылауы (ауадағы және байланыс ультрадыбыстық);

- найзағай мен жоғары вольтты доғаның разрядын қоса алғанда, жұмысшы әсер ететін электрлік потенциалдар айырмашылығынан туындаған электр тогымен байланысты қауіпті және зиянды өндірістік факторлар;

- электромагниттік өрістермен байланысты қауіпті және зиянды өндірістік факторлар;

- жарық ортасымен байланысты қауіпті және зиянды өндірістік факторлар;
- жұмыс істейтін адам ағзасына химиялық әсер ететін қауіпті және зиянды өндірістік факторлар;

- адам ағзасына психофизиологиялық әсер ететін қауіпті және зиянды өндірістік факторлар (еңбек процесінің ауырлығына, жұмыс қалпына, қолмен көтерілетін және қозғалатын жүктің салмағына байланысты физикалық шамадан тыс жүктеме; жұмыс процесінің қарқындылығымен байланысты жүйке-психикалық шамадан тыс жүктеме).

Зиянды өндірістік фактор – бұл кәсіптік патологияны, өнімділіктің уақытша немесе тұрақты төмендеуін, соматикалық және жұқпалы аурулардың жоғарылауын тудыруы мүмкін және ұрпақ денсаулығының нашарлауына әкелетін экологиялық және еңбек процесінің факторы. Негізгі зиянды өндірістік факторлар:

- ауада шаң, булар, газдар және олардың қосылыстары түріндегі зиянды заттардың болуы;

- иондаушы өрістер мен сәулелену;
- иондаушы емес өрістер және сәулелену;
- табиғи жарықтың болмауы немесе жеткіліксіздігі, жасанды жарықтандырудың жеткіліксіздігі және т.б.;

- жұмысшылардың ерекшеліктеріне және олардың өнімділігіне байланысты еңбек жағдайларының әлеуметтік факторлары.

ЭЛЕКТР ЖАРАҚАТЫН АЛДЫН АЛУДЫҢ НЕГІЗГІ ТАЛАПТАРЫ

Әрбір жұмысшы электр тогының жасырын қауіп екенін білуі керек. Жабдықтың ток өткізетін бөліктерімен немесе ашық ток өткізетін сымдармен жанасу электр тогының соғуына (ішінара электр тогының соғуы) немесе электр жарақатына (тыныс алу немесе жүрек салдануынан немесе екеуінің де әсерінен бүкіл дененің зақымдануы немесе жүйке жүйесінің, кеуде бұлшықеттерінің және қарыншалардың салдануы) әкелуі мүмкін.

Электр тогының соғуын болдырмау үшін келесі ережелерді сақтаңыз:

- жалпы жарықтандыру құрылғыларына, электр сымдарына, электр құрылғыларының, аппараттарының және аспаптарының оқшауланбаған немесе экрандалмаған ток өткізгіш бөліктеріне (розеткалар, розеткалар, ажыратқыштар, автоматты ажыратқыштар, сақтандырғыштар және т.б.) тиіспеніз;

- Еденде жатқан тасымалданатын электр сымдарын баспаңыз, жабдықтың, аппаратураның және аспаптардың ток өткізетін бөліктерінен қорғағыштарды немесе қорғаныш қақпақтарын шешпеңіз;

Электр тарату шкафтарының (панельдердің) есіктерін ашыңыз немесе оларға заттарды салыңыз. Кез келген объектілер (мысалы, үй-жайлардың кілттері);

- Өндіріс орындарында тасымалданатын электр жылыту құралдарын (электр шәйнектер, электр су жылытқыштар, электр плиталары және т.б.) пайдалануға тыйым салынады;

- электр жабдықтарын, құрылғыларды, аспаптарды немесе жарықтандыру құрылғыларын дербес жөндеуге, электр шамдары мен электр қорғанысын (сақтандырғыштарды) ауыстыруға немесе жарықтандыру құрылғыларын тазалауға тыйым салынады. Мұндай жұмыстарды тек білікті электриктер орындауы керек;

- Электр қуатын өшіру кезінде немесе жұмыс орнынан шыққанда, тіпті аз уақытқа болса да, тапсырылған жұмыс орындалған жабдықты (механизмді) міндетті түрде өшіру қажет.

- Электр сымдарының оқшаулауының зақымдануы, электр жабдығының ашық ток бөліктері немесе жабдықтың жерге қосу ақаулары анықталса, бұл туралы дереу тікелей басшыға немесе кезекші электрикке хабарлаңыз.

ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІ.

ӨРТ БОЛҒАНУ ЖАҒДАЙДА ҚОЛДАНАТЫН ӘРЕКЕТТЕР

Әрбір қызметкер өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауға және өрт болған жағдайда адамдарды құтқару және өртті сөндіру үшін барлық қажетті шараларды қабылдауы керек. Осы мақсатта олар өрт қауіпсіздігінің негізгі талаптарына сай болуы керек.

Мыналарға тыйым салынады:

- кеңселерде, дәліздерде және басқа жерлерде темекі шегу;
- жарылғыш заттарды, өрт қауіпті заттарды, тез тұтанатын және жанғыш сұйықтықтарды осындай мақсаттарға арналмаған жерлерде сақтау;

- үстелдер, шкафтар және басқа жиһаздар бар өрт сөндіру құралдарына кіруге кедергі жасау.

- ақаулы электр жабдықтары мен құрылғыларын пайдалану;

- оқшаулауы зақымдалған немесе зақымдалған сымдар мен кабельдерді пайдалану; зақымдалған розеткаларды пайдалану;

- электр шамдары мен шамдарды қағазға, шүберекке немесе басқа жанғыш материалдарға орау; Электр үтіктерін, электр плиталарын және электр шәйнектерін жанбайтын тұғырықтарсыз пайдалануға;

- Тоққа қосылған электр қыздырғыштарды, теледидарларды және басқа электр құрылғыларын қараусыз қалдырыңыз;

- стандартты емес сақтандырғыштарды және қолдан жасалған (сертификатталмаған) электр жылытқыштарын және басқа электр құрылғыларын пайдалануға;

- Өрт сөндіргіштерді тағайындаудан басқа мақсаттарда пайдаланыңыз.

Өрт анықталған жағдайда мыналарды орындау қажет:

- оқиға туралы қызметкерлерді хабардар ету; бастапқы өрт сөндіру құралдарын пайдалана отырып, өртті сөндіру бойынша шаралар қабылдауға;

- Өртті өз бетіңізше тез сөндіруге мүмкіндігіңіз болмаса, дереу 112 немесе 101 телефондарына өрттің нақты мекен-жайын, орнын, тегіңізді, атын, әкесінің атын көрсете отырып хабарлаңыз;

- ғимараттың күзетшісіне немесе қарауылына хабарлау;

- зардап шеккендерге көмек көрсету;

- Қажет болған жағдайда қызметкерлер мен науқастарды үй-жайдан шығаруға көмектесу. Эвакуацияны өрт шыққан үй-жайлардан, сондай-ақ өрттің таралу қаупі бар үй-жайлардан бастау керек.

Өрт болған жағдайда қызметкерлер өрт қауіпсіздігіне жауапты тұлғалардың нұсқаулары мен өкімдерін орындауға міндетті.

ЖЕКЕ ҚОРҒАУ ҚҰРАЛДАРЫ. ЖҚҚ БЕРУ ТӘРТІБІ ЖӘНЕ СТАНДАРТТАР

Нормативтік талаптарға сәйкес еңбек жағдайлары зиянды немесе қауіпті жұмыстарда, сондай-ақ өте жоғары температурада немесе ластанумен байланысты жұмыстарда істейтін қызметкерлер Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген нормаларға сәйкес сертификатталған қорғаныш киімімен, аяқ киімімен және басқа да жеке қорғану құралдарымен тегін қамтамасыз етіледі.

Жеке қорғаныс құралдарын сатып алу және оны еңбек қауіпсіздігі талаптарына сәйкес қызметкерлермен қамтамасыз ету жұмыс берушінің есебінен жүзеге асырылады. Қорғаныс киімдерін беру, пайдалану және күту тәртібі қызметкерлерді арнайы киіммен, аяқ киіммен және басқа да жеке қорғану құралдарымен қамтамасыз ету қағидаларына негізделеді.

Жұмысшыларға берілетін жеке қорғаныс құралдары олардың жынысына, бойына, көлеміне, сондай-ақ орындалатын жұмыстың сипаты мен жағдайына сәйкес болуы және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз етуі тиіс. Жұмыс киімдері жұмысшыларға белгіленген мерзімде берілуі және стандарттарға сай болуы керек. Қажетті жұмыс киімінсіз және басқа ЖҚҚсыз жұмыс істеуге тыйым салынады.

Жұмыс беруші қызметкерге байланысты емес себептерге байланысты кию мерзімі аяқталғанға дейін жарамсыз болып қалған арнайы киім мен аяқ киімді ауыстыруға немесе жөндеуге міндетті.

Қызметкерлерге байланысты емес себептер бойынша белгіленген сақтау орындарында жеке қорғану құралдары жоғалған немесе бүлінген жағдайда жұмыс беруші оларды басқа жұмысқа жарамды жеке қорғану құралдарын беруге міндетті.

Жұмыс беруші белгіленген мерзімде қызметкерлерге жеке қорғану құралдарының берілуін тиісті есепке алуды және қадағалауды қамтамасыз етуге міндетті. Қызметкерлерге жеке қорғану құралдарын беру және қайтару белгіленген жеке есепке алу карточкасында жазылуы тиіс. Қызметкерлері ЖҚҚ қолдануы міндетті бөлімшелердің басшылары әр қызметкерге арнайы киім, аяқ киім және басқа да ЖҚҚ беру есебін жеке беру жазбаларында жеке жүргізуі керек.

Қызметкерлерден практикалық дағдыларды талап ететін ЖҚҚ беру кезінде (респираторлар, противогаздар, қауіпсіздік белдіктері және т.б.) жұмыс беруші мыналарды ұйымдастыруға міндетті:

- аталған ЖҚҚ пайдалану ережелері және оның функционалдығы мен жарамдылығын тексерудің қарапайым тәсілдері туралы нұсқаулық;
- оларды пайдалануға үйрету.

Жұмыс киімдері, қауіпсіздік аяқ киімдері және басқа да жеке қорғану құралдары жұмыс берушінің меншігі болып табылады және жұмыстан шығарылғанда, басқа жұмысқа ауысқанда немесе кию мерзімі аяқталғанда қайтарылуға тиіс.

Қызметкерлер оларды пайдалану үшін берілген жеке қорғаныс құралдарын ұқыпты ұстауы және жұмыс берушіге жұмыс киімін химиялық тазалау, жуу, кептіру немесе жөндеу қажеттілігі туралы дереу хабарлауы керек.

КӨЛІК ҚАУІПСІЗДІГІ

Қызметкерлер көлік қауіпсіздігінің негізгі талаптарын орындауға міндетті:

Жолды жаяу жүргіншілер өткелдерінде, ал олар жоқ болса, қиылыстарда, тротуар немесе иық бойымен кесіп өтуге рұқсат етіледі;

Реттелетін жаяу жүргіншілер өткелінде жол диспетчерінің немесе жаяу жүргінші бағдаршамының, ал егер жоқ болса, бағдаршамның сигналдарын орындаңыз;

Жолдың жүру бөлігіне (трамвай жолдары) кірер алдында жақындап келе жатқан көліктерге дейінгі қашықтықты, олардың жылдамдығын бағалаңыз және кесіп өтудің қауіпсіз болуын қамтамасыз етіңіз;

Жолдың жүру бөлігіне (трамвай жолдары) кірген кезде қозғалыс қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қажет болмаса, тоқтамаңыз немесе тоқтамаңыз.

Жыпылықтайтын көк (көк және қызыл) шамдары және арнайы дыбыс сигналы бар көліктерге жақындаған кезде жаяу жүргіншілер жолды кесіп өтуден бас тартуы керек.

Жаяу жүргіншілерге қоғамдық көліктер мен таксилерді тек жолдың үстінде көтерілген платформаларда, ал егер олар жоқ болса, тротуарда немесе иықта күтуге рұқсат етіледі. Көлік алаңдарымен жабдықталмаған қоғамдық көлік аялдамаларында жаяу жүргіншілерге көлік құралына ол тоқтағаннан кейін ғана отыру үшін жол бөлігіне кіруге рұқсат етіледі. Кемеден түскеннен кейін олар кідіріссіз жол бөлігін босатуы керек.

ӨНДІРІСТІК ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН СЕБЕПТЕРІ

Жазатайым оқиға әртүрлі себептермен болуы мүмкін: техникалық, ұйымдастырушылық немесе жеке.

Техникалық себептерге мыналар жатады: машиналардың, жабдықтардың, құрылғылардың немесе құралдардың дұрыс жұмыс істемеуі; жетілмеген технологиялық процестер; қорғаныс және қауіпсіздік құрылғыларының болмауы немесе жетілмегендігі; электр қондырғыларының жерге тұйықталуының болмауы; ақаулы электр сымдары; жарықтандыру, желдету және жылытудағы кемшіліктер; шамадан тыс шу мен діріл және т.б.

Ұйымдастырушылық себептерге мыналар жатады: басшының кінәсінен еңбекті қорғау нормаларының бұзылуы; техникалық қадағалаудың болмауы немесе жеткіліксіздігі; қауіпсіз еңбек және демалыс тәжірибесіне оқытудағы кемшіліктер; жұмыс күшін дұрыс орналастырмау; технологиялық процестерді бұзу; аумақты және жұмыс орындарын нашар ұйымдастыру және күтіп ұстау; т.б.

Жеке себептерге мыналар жатады: қызметкерлердің тәртіпсіздігі; басшының нұсқаулары мен бұйрықтарын орындамау; еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықтарды бұзу; технологиялық процестерді рұқсатсыз бұзу; т.б.

ТЕРГЕУ ТӘРТІБІ

ЖӘНЕ ЖАЗАТАЙЫМ ЖАҒДАЙЛАРДЫ РЕСІМДЕУ

Жазатайым оқиғаларды тергеп-тексеру және есепке алу үшін қажетті құжаттардың нысандары Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің бұйрығымен бекітілген Жекелеген салалардағы және ұйымдардағы өндірістегі жазатайым оқиғаларды тергеп-тексеру - ерекшеліктері туралы ереже Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес ұйымдарда және әртүрлі санаттағы қызметкерлерде болған өндірістегі жазатайым оқиғаларды тергеп-тексеру, құжаттау

және есепке алуды ұйымдастыруға және жүргізуге қойылатын міндетті талаптарды белгілейді.

Тергеуге жататын оқиғаларға қызметкерлердің немесе жұмыс берушінің өндірістік қызметіне қатысатын басқа адамдардың жарақаттануына немесе басқа да дене жарақатына (жарақатқа) әкеп соқтырған, соның ішінде басқа адамдардың әсерінен болған оқиғалар жатады: жылу соққысы, күйік, үсік шалу, суға бату, электр тогының соғуы (соның ішінде найзағай), тістеу және жануарлар мен жәндіктер келтірген басқа да дене жарақаттары;

Жарылыстардың, авариялардың, ғимараттардың, құрылыстардың және құрылыстардың қирауынан, дүлей зілзалалардан және басқа да төтенше жағдайлардың нәтижесінде, басқа жұмысқа ауыстыру қажеттілігіне, еңбекке уақытша немесе тұрақты еңбекке жарамсыздыққа немесе өлімге әкеп соқтырған қауіпті факторлардың әсерінен денсаулыққа басқа да жарақаттар:

- жұмыс берушінің тапсырмасы бойынша еңбек міндеттерін немесе жұмысты тікелей орындау кезінде, оның ішінде іссапар кезінде, сондай-ақ жұмыс берушінің мүддесіне бағытталған, оның ішінде жазатайым оқиғалардың, төтенше жағдайлардың, апаттардың және басқа да төтенше жағдайлардың алдын алуға бағытталған өзге де заңды әрекеттерді орындау кезінде;

- ұйымның аумағында, ұйымға меншік немесе жалға беру негізінде бекітілген басқа да объектілер мен аумақтарда немесе жұмыс уақытында (белгіленген үзілістерді қоса алғанда) басқа жұмыс орнында, оның ішінде жұмыс орнына (қайта) бару кезінде, сондай-ақ жұмыс құралдарын, киім-кешек және т.б. әкелу үшін қажетті уақыт ішінде. Жұмысқа дейін және жұмыстан кейін, не жұмысты қалыпты жұмыс уақытынан тыс, демалыс, демалыс және мерекелік емес күндерде орындау кезінде;

- жұмыс берушінің көлік құралымен немесе оны жұмыс берушімен келісім бойынша берген үшінші тұлға ұйымымен, сондай-ақ егер ол еңбек шарты тараптарының құжатпен расталған келісіміне немесе жұмыс берушінің объективті түрде расталған бұйрығына сәйкес өндірістік мақсатта пайдаланылса, не жұмыс берушінің білуі бойынша жеке көлік құралымен жұмысқа немесе жұмыс орнынан қайту кезінде;

Қоғамдық көлікте іссапарлар кезінде, сондай-ақ жұмыс берушінің (олардың өкілінің) тапсырмасы бойынша жұмыс орнына бару және қайту кезінде, оның ішінде жаяу жүру кезінде;

- іссапарға бару және қайту кезінде;

- табиғи, техногендік, қылмыстық немесе өзге сипаттағы апаттардың, авариялардың және басқа да төтенше жағдайлардың зардаптарын жоюға тиісті түрде тартылған кезде.

Қызметкерді басқа жұмысқа ауыстыруды, уақытша немесе тұрақты еңбекке жарамсыздықты немесе жәбірленушінің қайтыс болуын қажет ететін сыртқы факторлардың әсерінен болған жазатайым оқиғалар мен денсаулыққа басқа да жарақаттар, оның ішінде:

- жарақат, оның ішінде басқа адам келтірген жарақат;
- жедел улану;
- жылу соққысы;
- күйіп қалу;
- үсік шалу;
- электр тоғы, найзағай, радиация;
- жануарлар мен жәндіктердің шағуы және басқа да дене жарақаттары;

- жарылыстардың, авариялардың, ғимараттардың, құрылыстардың және құрылыстардың қирауынан, дүлей зілзалалардан және басқа да төтенше жағдайлардан туындаған залал.

Қызметкерлер жұмыс берушімен еңбек қатынастарына байланысты қызметті жүзеге асыру кезінде үй-жайда немесе жұмыс орнында болған кез келген жазатайым оқиға немесе жедел ауру (улану) белгілерінің дамуына байланысты денсаулығының нашарлауы туралы өз басшысына немесе басшысына дереу хабарлауға міндетті.

Ауруханада болған жазатайым оқиғаларды тексеру үшін жұмыс беруші дереу кемінде үш адамнан тұратын комиссия құрады. Қызметкердің бір күннен астам еңбекке жарамсыздығына немесе өліміне әкеп соққан әрбір өндірістегі жазатайым оқиға құжатталады.

Комиссия жәбірленушінің өтініші бойынша тергеу аяқталғаннан кейін үш күннен кешіктірмей оларға немесе олардың туыстарына жазатайым оқиға туралы актіні беруге міндетті.

ЖАЗАТАЙЫМ ЖАҒДАЙДАҒЫ ӘРЕКЕТТЕР

Қызметкерлер жұмыс берушімен еңбек қатынастарына байланысты қызметті жүзеге асыру кезінде жедел ауру (улану) белгілерінің пайда болуына байланысты кез келген жазатайым оқиға немесе денсаулығының нашарлауы туралы тікелей немесе жоғары тұрған басшыға дереу хабарлауға міндетті.

Өндірісте жазатайым оқиға болған жағдайда жұмыс беруші (немесе олардың өкілі) мыналарға міндетті:

- зардап шеккен адамға алғашқы медициналық көмекті дереу ұйымдастыруға және қажет болған жағдайда оларды медициналық мекемеге (жедел жәрдем бөлмесіне) жеткізуге;

- төтенше жағдайдың дамуын және басқа адамдардың жарақат факторларының әсер етуінің алдын алу бойынша шұғыл шаралар қабылдауға;

- өндірістегі жазатайым оқиғаны тергеп-тексеру басталғанға дейін, егер бұл басқа адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндірмесе және жазатайым оқиғаға әкеп соқпаса, оқиға болған кездегі жағдайды сақтау, ал егер оны сақтау мүмкін болмаса, ағымдағы жағдайды жазып алу (сызбалар салу, фотосуреттер түсіру және басқа да шараларды орындау);

- өндірістегі жазатайым оқиғаны уақтылы тергеп-тексеруді және оны осы тарауға сәйкес есепке алуды қамтамасыз ету;

- өндірістегі жазатайым оқиға туралы жәбірленушінің туыстарына дереу хабарлауға және Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінде және басқа да нормативтік құқықтық актілерде көрсетілген органдар мен ұйымдарға хабарлама жіберуге.

Өндірісте жазатайым оқиға болған жағдайда қызметкер мыналарға міндетті:

- біреуді көмекке шақыру;

- мүмкіндігінше жедел жәрдем шақырыңыз;

- оқиға туралы өзінің тікелей басшысына хабарлау.

Егер қызметкер зардап шекпесе, бірақ жазатайым оқиғаның куәгері болса, олар мыналарға міндетті:

алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде оқиғаға әкеп соққан зақымдаушы фактордың әсерін болдырмау шараларын қабылдауға;

- жәбірленушіні зақымдаушы фактордан шығару;

- зардап шегушіге алғашқы медициналық көмек көрсету;
- оқиға орнына медициналық персоналды (жедел жәрдем) шақыруға;
- оқиға туралы өз басшысына: тікелей басшысына және еңбекті қорғау инженеріне хабарлауға;

- мүмкін болса, басқа қызметкерлердің зақымдаушы фактордың әсеріне жол бермеу;

- Егер бұл басқа адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндірмесе және апатқа, апатқа немесе басқа да төтенше жағдайға әкеп соқпаса, жазатайым оқиғаны тергеу басталғанға дейін апат кезіндегі жағдайды сақтаңыз. Егер оны сақтау мүмкін болмаса, жағдайды құжаттаңыз (диаграммалар сызыңыз, фотосуреттер немесе бейнелер түсіріңіз және басқа шараларды қолданыңыз).

Егер қызметкердің өзімен жазатайым оқиға орын алса, бірақ олар бұл туралы жұмыс берушіге дереу хабардар етпесе, оқиға жасырын болып саналады. Жұмыс беруші мұндай оқиғаны қызметкердің жеке өтініші бойынша өтініш берген күннен бастап бір ай ішінде тергеп-тексеруді жүргізеді.

ЖАРАҚАТТАРҒА АЛҒАШҚЫ КӨРСЕТУ

(медициналық емес қызметкерлер үшін)

Алғашқы медициналық көмек – жедел ауру немесе жарақат алған жерде дәрігер келгенге дейін орындалуы тиіс шұғыл шаралар кешені.

Алғашқы көмек көрсетудің негізгі мақсаты – өмірге қауіп төндіретін жағдайларды жою (мысалы, зақымдаушы фактордың одан әрі әсер етуін тоқтату), осылайша өмірге қауіп төндіретін асқынулардың дамуын болдырмау және, сайып келгенде, өмірді сақтау.

Алғашқы көмек дұрыс және мүмкіндігінше тез (бірден немесе төтенше жағдайларда жарақат алғаннан кейінгі алғашқы 30 минут ішінде) қолданылғанда тиімді болады.

Табысты алғашқы көмектің кілті – сабырлылық, тапқырлық, жылдам әрекет ету және алғашқы көмек көрсетуші немесе өзіне-өзі көмек көрсетуші адамның білімі мен дағдысы. Әрбір қызметкер өзінің кәсіби міндеттерін қаншалықты шебер орындаса, алғашқы медициналық көмекті де көрсете білуі керек.

Барлық жаңа қызметкерлер зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету әдістері бойынша бастапқы (және одан кейінгі біліктілігін арттыру), сондай-ақ электр тоғымен зақымданудан босату және жасанды тыныс алу әдістері бойынша тәжірибелік сабақтардан өтуі керек. Сондай-ақ олар алғашқы медициналық көмекке арналған қобдишаларды сақтау орындарын, қажетті алғашқы көмек құралдарын, жедел жәрдем шақыру әдістері мен телефон нөмірлерін білуі керек (112 немесе 103).

Жәбірленушіні алғашқы бағалау. Қауіпсіз позиция

Жәбірленуші олардың жағдайын және қандай да бір жарақаттың болуын және орнын анықтау үшін тексеріледі.

Егер жарақат туралы ең кішкентай күдік болса, жәбірленушінің омыртқасын дереу иммобилизациялау керек. Бас пен мойынды қозғалтпау керек, өйткені мұндай қозғалыс жұлынның зақымдалуына әкелуі мүмкін.

Жәбірленушінің жағдайының негізгі көрсеткіштеріне сана, тыныс алу және қан айналымы жатады.

Жәбірленушінің сана-сезімін бағалау үшін оны иығынан ұстап, ақырын сілкіп, оның қалай сезінетінін дауыстап сұраңыз. Егер жәбірленушіде сананың белгілері болмаса, тыныс алуын тексеріңіз.

Тыныс алуды тексеру үшін бір алақанды жәбірленушінің маңдайына қойыңыз, екінші саусақпен иегін көтеріп, басын артқа еңкейтіңіз. Содан кейін жәбірленушінің аузы мен мұрнына еңкейіп, 10 секунд бойы қалыпты тыныс алуды естуге тырысыңыз, щекке дем шығарылған ауаны сезініңіз және кеуде қозғалысын бақылаңыз.

Қан айналымын бағалау үшін каротид импульсін өлшеуге болады.

Импульсті төрт саусақтың жастықшаларымен 10 секундтан артық емес тексеру керек.

Клиникалық өлімнің белгілері:

каротид немесе феморальды импульстің болмауы;

тыныс алудың болмауы;

- сананың жоғалуы;

- қарашықтардың кеңеюі және олардың жарыққа жауап бермеуі.

Биологиялық өлімнің белгілері:

- құрғақ қасаң қабық;

- «мысық көзі» құбылысы;

- температураның төмендеуі;

- бауырдағы дақтар;

- өліктік сұуы

Электр тоғы соғу кезіндегі алғашқы көмек.

Сен міндеттісің:

- токты тоқтату; ажыратқышты, сақтандырғыштарды өшіріп, ток өткізгішті оқшаулағышпен (ағаш, құрғақ арқан, тас немесе бөтелке) лақтырыңыз. Құрғақ тақтаны немесе киімді астына қою немесе сымды оқшауланған құралмен кесіп өту арқылы жәбірленушіні жерден оқшаулауға болады. Өзін-өзі қорғау шараларын қолдануды ұмытпаңыз (оқшауланған резеңке етік және қолғап). - тыныс алу жолдарын, тыныс алуды және пульсті тексеру;

- Клиникалық өлім белгілері болған жағдайда жасанды тыныс алуды және кеуде қуысын қысуды сол жерде бастаңыз;

- шокқа қарсы шараларды орындау (зардап шегушінің аяқтарын көтеру, көрпемен жабу);

- күйік жараларын емдеуге болмайды; құрғақ, жеңіл таңғыштарды жағыңыз;

- сүйектің сынуы болса, аяқ-қолға шпинат қою;

- Зардап шегушіні жақын жердегі медициналық мекемеге дереу жеткізіңіз.

Бұл жарақаттар жеңіл болып көрінсе де жасалуы керек: уақыт өте келе науқастың жағдайы өзгеруі мүмкін.

Істемеймін:

- жәбірленушіні жалғыз қалдырыңыз;

- зардап шегуші әлі электр тоғының әсерінен болса, жалаң қолмен тигізу;

- Жәбірленушінің жанында жерде жатқан электр желісіне жүгіру немесе ұзақ қадамдар жасау арқылы жақындау;

- Жедел медициналық көмек келгенге дейін зардап шегушіні қажетсіз жылжытыңыз, себебі электр тоғының соғуы сынықтарға әкелуі мүмкін. Тыныс алу және қан айналымы тоқтаған жағдайда ғана жәбірленушіге стандартты жасанды тыныс алу және кеуде қуысын қысу үшін манипуляция жасау керек;

- күйген жердегі өлі теріні алып тастап, көпіршіктерді тесу;
- Күйген жерлерге мұз, май, жақпа немесе мақта жағыңыз.

Көгеру, созылу және сынықтар кезіндегі алғашқы көмек.

Қажетті:

- Зақымданған жерді демалдырып, бір сағат бойы 15 минуттық үзіліспен 3-4 рет салқын компресс қойыңыз;
- қан кету кезінде көгерген кезде 10-15 минут бойы саусақтармен мұрынның бүйірлерін қысып, басты алға еңкейтіңіз;
- Бас контузиясы үшін демалуды қамтамасыз етіңіз. Тасымалдау кезінде зардап шегушіні басының астына жастықпен арқасымен жатқызу керек. Бұл жарақат жағдайында жәбірленушінің ауруханаға өз бетінше баруына жол бермеу керек;
- Сынықтар мен дислокациялар үшін: Сүйектің сынуын тек дәрігер ғана анықтай алады.

Белгілері:

Өткір ауырсыну, жарақат орнында бірте-бірте өсіп келе жатқан ісіну және деформация. Егер сынық, дислокация, сублаксия немесе созылу күдіктенсе, жарақатты азайтуға тырыспаңыз. Жұмсақ шүберекке оралған қатты материалдан тұратын көлік шинасын пайдаланып, барынша демалу мен қозғалмауды қамтамасыз етіңіз. Шпинатты жарақаттың астындағы және үстіндегі буындарды жабатындай етіп таңыңыз. Жәбірленушіні медициналық мекемеге жеткізу керек.

Үсік шалғанда көрсетілетін алғашқы көмек.

Үсіктің белгілері - жарақаттанған дене бөлігінің ұюы, бозаруы, содан кейін терінің көкшіл түсі мен ісінуін қамтиды. Бастапқыда ауырсыну сезілмейді; аязды аймақ жылыған сайын, өткір ауырсыну пайда болады.

Қажет:

- зардап шегушіні жылы бөлмеге әкеліңіз;
- 1 сатыдағы үсікке баяу жылынды қамтамасыз етіңіз. Аязданған жерлерді жылы, табиғи, құрғақ шүберекпен сүртіңіз (бірақ 2, 3 немесе 4 кезеңдер үшін емес).
- Алкоголь, бал, крем, жақпа және т.б.
- егер адам есінде болса және жұтыну рефлексі қалыпты болса, оған алкоголь мен қою кофені қоспағанда, жылы сусындар беріңіз;
- 2-ші және 3-ші сатыдағы үсікке дәке мен мақта қабаттарынан тұратын, зардап шеккен аймақтарды тығыз орап тұратын классикалық бинт қолданылады.
- 2 және 3 кезеңдерде адамды жасанды түрде тікелей жанасу арқылы немесе жылы ваннамен жылытуға тырыспаңыз;
- Жоғарыда көрсетілген шаралардан кейін зардап шегушіні жылы көрпенің астына жатқызу керек. Қан ағынын жеңілдету және қанның тоқырауын болдырмау үшін зардап шеккен аяқтардың астына жастық қойыңыз.

Қажетті алғашқы медициналық көмек көрсету шараларын орындағаннан кейін дәрігерді үйге шақыру керек, ол одан әрі емдеу бойынша ұсыныстар бере алады немесе ауруханаға жатқызуға жолдама бере алады.

Жәбірленушіні тасымалдау.

- Омыртқа жарақатының айқын белгілері жоқ, ес-түссіз жатқан жәбірленушіні денесін майыстырмай, сол жағына жатқызу керек.
 - Тыныс алуы қиындаған зардап шегушіні омыртқаның жарақатына немесе қан қысымының төмендеуіне күдік болмаса, ыңғайлы жағдайға жатқызу керек.
 - Қан қысымы төмен немесе шокқа күдікті зардап шегушіні аяқтарын 20 см жоғары көтеріп, ыңғайлы күйге жатқызу керек.
 - Жүрек айнуы немесе құсу бар зардап шегушінің басын бүйіріне бұрып, тыныс алу жолдарының бітелуін тудырмаса, ыңғайлы жағдайға қою керек.
-